

פרשת בא תשפ"א – איך התמעטו משמעותית שנות הסבל במצרים?

1. **שמות יב:** ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה: ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים.
בראשית טו, יג: ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה.
המדרש תנחומא: הרי שני כתובים המכחישים זה את זה?

רש"י: אי אפשר לומר [430 שנה] בארץ מצרים, שהרי קהת מהבאים עם יעקב היה, צא וחשוב כל שנותיו (133) וכל שנות עמרם בנו (137) ושמונים של משה - לא תמצאם כך. והרי הרבה שנים לקהת טרם ירד למצרים והרבה משנות עמרם נבלעים בשנות קהת והרבה משנות משה נבלעים בשנות עמרם. **בראשית מב, ב:** ויאמר הנה שמעתי כי יש שבר במצרים **רדו** שמה ושברו לנו משם ונחיה ולא נמות - **רש"י:** 'רדו' ולא אמר 'לכו' (ואף שהיה ראוי לתפוש לשון טוב ולא 'רדו' מלשון 'ירידה'), אלא [נזרקה בו נבואה] רמז **למאתים ועשר שנים** שנשתעבדו למצרים כמניין רדו.

שמות ו, טז: ושני חיי לוי שבע ושלושים ומאת שנה – **רש"י:** למה נמנו שנותיו של לוי [דלא כשאר השבטים]? להודיע כמה ימי השעבוד: שכל שאחד מן השבטים קיים לא היה שיעבוד ... ולוי האריך ימים על כולם. **פירוש המזרחי:** ושנות לוי משירד למצרים עד מותו הם 94 שנה ... תוציאם מה-210 שנה ונמצא שלא היו ימי השעבוד רק 116 שנה.

שמות רבה כו, א: גזירה הראשונה שגזר פרעה על ישראל, שנאמר 'וימררו את חייהם', העמיד לו הקב"ה גואל - זו **מרים** על שם המירור [שנולדה אז והייתה ביציאת מצרים בת 86].

2. **מדרש לקח טוב:** 'רדו שמה' - אמר ר' אבא בר כהנא: בישרן שהם עתידים לעשות שמה 210 שנה כמנין רדו, שקפץ הקב"ה ק"ץ שנה מן הגלות וחישב להם מלידת יצחק אבינו.

רמב"ן: 'ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה' - שישובו שם **למלאות 'בארץ לא להם'** והודיענו הכתוב כי עתה **בצאתם נשלמה הגלות הנגזרת עליהם**.
גור אריה: ואף על גב דישאל לא דרו מתחלה בארץ מצרים [ואיך נאמר שישובו במצרים 430 שנה]? ... נקרא ישיבת מצרים אף כשישובו בארץ כנען ... כי תמיד היה כל ענין שלהם לרדת מצרים, שהרי בשביל זה נמכר יוסף למצרים כדי שירדו וכל מעשיהם וענייניהם לרדת שמה.

ראיה לגישת המפרשים: הפסוק הראשון אומר 'ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה'. ואילו הפסוק השני אומר: 'ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה ... יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים'. למה נאמר בתחילה 'מצרים' ולא 'ארץ מצרים'? אלא בפעם הראשונה מתייחסת התורה ל'מצרים' במובן הרחב, הרוחני והתודעתי, ושם שהו 430 שנה. ואילו הפסוק השני מתייחס ליציאה הגיאוגרפית מ'ארץ מצרים' וזה התרחש "מקץ 430 שנה" – **בסוף ובתום** התקופה.

3. **תורת חיים חולין צא:** נגזר על ישראל שיהיו משועבדים במצרים 430 שנה, ועיקר שעבודם לא היה אלא שמונים ושש ... נמצא חסר משעבודם ארבעה חלקים ולא התשעבדו אלא חמישית. והשתא ניחא שתיקנו ארבע כוסות: "כוס" בגימטריא 86 ונחסר מהשעבוד ארבע פעמים "כוס". ולהכי כתיב 'וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים' שלא התשעבדו אלא חלק חמישית מ-430 שנה.

חיד"א פתח עיניים מגילה טז, ב: 'שלח לו יין ישן' בגימטריא 430, לקיים גזירת ת"ל שנה במצרים שדעת זקנים – אברהם ויצחק - נוחה הימנו ורוצים בגזרתו יתברך ... ושלח גריסים של פול, לרמז שיהיה **לחצאים** כמו גריסין שהן חצאים, והשעבוד לא יהיה אלא "פול" שנים [בגימטריא 116].

4. **זוהר ח"ג קנג:** 'וימררו את חייהם' – היא התורה (חיינו), 'בעבודה קשה' – זו קושיא, 'בחומר' – זה קל וחומר, 'ובלבנים' – זה ליבון הלכה, 'ובכל עבודה בשדה' – זו ברייתא [שנשאר מחוץ למשנה], שאין בידינו הלכה ברורה כי הכול במחלוקת שנויה, הללו מכשירים ומטהרים והללו פוסלים ומטמאים. **ליקוטי שיחות טו/9-408:** כל פרטי העבודה בגלות מצרים קיימים באופן רוחני בלימוד התורה. ולכן כשיגע בעבודת לימוד התורה, יוצא ידי חובת העבודה דגלות מצרים ואינו צריך לעשותה בגשמיות... אולם לאחר סיום התקופה הראשונה נעשה חסר ביגיעה בתורה והתחיל השעבוד כפשוטו.
שם א/5: הכוונה האמיתית בדאגות הפרנסה, שעל ידי זה נעשה שבור ויוצא מהמציאות שלו ונעשה כלי לאור הקדושה ... במילא יכול העניין להיעשות ברגע אחד, אם רגע אחד יפעל מה שצריך לפעול.